

वेद्य - अनुपलब्ध

पेज = ९

31 x 11.5 x 0.1 C.m

~~आविष्यति मया विवचने वराहमिहिरकालविभाते~~

~~प्रसारणां डब पल्लोस्तत्पुद्गले व्युत्पत्तिवद्-
ग्रीही । वाचीस्तथिपजादी~~

17

भविष्यति मयी दा वचने वरस्मिन् कालविभागे चानहोरात्राणाम् परस्मिन् विभागा लिङ्गि मिते तद्दि पाति पत्नौ । भूतच। वो तं
 योः । गर्ह्यं लक्ष्मिप्राप्तौः । विभाषा कथमिदं । किं वृत्ते लिङ्गोः । सत वल्क्यममर्षयोर किं वृत्ते पि । किं किलास्य क्युल्ल
 ज्ञातु पदो लिङ्गः । पञ्च पत्रयोः । गर्ह्यं च । चित्री क २ ए च । शेषे लुपदो । उता योः समर्षयो लिङ्गः । कामपु वरने कञ्चित्ति । सभाव मन
 ने लमिति चेत्सिद्धा प्रयोगे । विभाषा धातौ सभाव न वचने पदि । हुतु हुतुमतो लिङ्गः । ५ च । क्युलिङ्गोः । समान कर्त्तृक सुतु
 पुत्र । लिङ्गः । उच्यते । यथा विभाषा वृत्तं माने । विधि निमज्जण मज्जण धीधीष्ट संप्रश्नार्थ ने बुद्धिः । लोपु । येषाति पर्मा प्राप्ता कालेषु
 कृत्याश्च । लिङ्गः । दुमो हर्त्तिके । स्म लोपः । अधीष्टे च । काल समप वे लसुतु पुत्र । लिङ्गः । दि । अर्द्ध कल्प च । आवशका धर्म एषा
 लिनिः । कृत्याश्च । शकिलिङ्गः । शक्ति बिलिङ्गोः । हो । किं वृत्ते च स ज्ञाया मा माडिलुङ्गः । स्मा त्तर लङ्गः । इति तृतीयाध्यायस्य तृतीयः पादः ॥
 उल्ल दयेडः । श्रुति वा सवधा पद्य नो ध्या हर्त्ता व्याविधि निमज्जण योडश । धातु सवन्धे प्रत्ययाः । क्रिया समन्विता रे लोडो । हो हि स्वावा
 चत ध्वनोः । समुच्चये न्यतर स्मा मा । पया विध्यनु प्रयोगः । पूर्व लिङ्गः । सपुष्टे सौमा न्यवचने स्य । ६० इति लुङ्गः । लिङ्गं यत्ने
 उ व स वा दा शः । योश्च । तुमर्थ सते नहे । असे न्कसे कसे न योश्च । न्कये कये न्वाधे शधे ते वे तवे तवे दु वनः । प्रचे न हि यो । अथ पि
 धो । दृष्टे वि विच । शक्ति । मुल्क मुले । इष्टु रे तो सन्व सुनो । कृत्या र्थ तवे कन्वे न्यत्य नः । अ व च के च । भात ल जले स्य एक च हि
 चरित्त मित्त निम्प स्तो सुतु । सपि त देः । कसुतु अल विलोः । प्रतिबधयोः प्राश्नात् । उ द्वा मा डो व्य तित्त रे । पशव रयोगे च ।
 समान कर्त्तृक योः पूर्व काले । आनी तो पण मुञ्च । न पद्य ना काडु । विभाषा रे प्रथम पूर्वेषु । नार्म एषा के शे क ज्ञः ख मुञ्च । स्वाडु मि
 एमुल । अन्य यो वं कथ मित्य सु सिद्धा प्रयोगे ज्ञोते । यथा त च यो रस्य प्रतिवचने । कर्म ल दृष्टि विदोः साकले । भावति विर

जीवोः। वर्मादयोः पूरेः। वर्षप्रमाणे उल्लेखश्चान्यतरस्याच्चेलेकोयो निमूलसमूलयोः कृषः। कुक्षचूर्णहृत्तेषुपि मः समूलाकृत
 जीवेषु हल्कन्ग्रहः। कदलेहनः। स्नेहनेपिपः। हस्तवर्तिग्रहोत्वेपुषः। अधिकरलेवन्धुः। सतोपात्रः। कर्त्रीजीवपुरुषयोर्नशिवहोः।
 । उर्द्ध्वपिपूरोः। उवमानेकर्म। पिचाकवादिपुपधाविधनुप्रयोगः। उपदेशस्तोपायाम्। हि सार्थानाचसमानकर्मकाणां।
 । सप्रन्याचोपवीउरुधकषः। समस्तैप्रमाणे। अकदनेवरीसाम्। द्वितीयायाच। स्वादेधुवे। पश्चिक्लिष्यमानेचविश्वदिह्यो
 व्याप्यमानास्यमानयो। अस्तितुब्बाः। क्रिमात्रेकलिषु। नाग्यादि। किग्रहे। अय्येयपधाजिप्रताख्याने। कृजः। त्वाणमुले।
 । तिर्थच्यपवर्गे। स्वादे। तस्यन्यमेकमुद्योः। नाधार्थप्रत्ययेच्यो। नृसीपिभुवेः। अन्यन्यानुलोप्य। शकधष। ताग्ल। घट्टरभ
 लभक्रमसहाहि। स्यर्षेपुनृन्यापकीप्रिवचनेषुलमर्थेषु। कर्त्तृदिकृत। भवार्थप्रवचनीयवस्यमीपतृन्याप्यापात्यावा।
 । लः। वासल्लिचभावेचाकर्मकेन्यः। तयोत्रवक्तव्यत्वेलेयीः। आदिकर्मलिङ्गः। कर्त्तृदिच। गत्यर्थकर्मकश्चिषशीदृष्टास
 वसतनदहजीर्पतिभ्यश्च। दप्रजोद्योसंप्रदाने। भीमादयोकासने। ताग्यामन्यत्राणदपः। क्ताधिकरलेवन्धोव्यगतिप्रत्यवे।
 सामर्थ्यभ्यः। लस्य। तिप्रस्मि। सिय्यस्यमिषुस्रस्तातंरुयासायाधमिदुहिमहिदु। दितआत्मनेपदानादरे। व्यासस्स। लिट्।
 स्ताजपोत्रेशिश्च। प२स्तेपदानांललुसुस्यलपुसएत्वमां। विदालेयवा। बुवः। पञ्चानामादितआताबुवः। लोपालुडुभाद
 । एरुः। सद्यविज्ञा। त्वाद्यनृसामेतिः। आमेतः। सवाभ्यावाभो। आउत्रप्रस्यविज्ञा। एतये। लयेडाये। आते। वेताना
 इतश्चलपः। प२स्तेपदेपु। सउत्रमस्य। नित्यंदि। तः। इतश्च। तस्यस्यमिपांतामः। लिउः। सीपुदु। पासुदुप२स्तेपदे
 तादि। च। किदाशिपि। अस्य२नृ। इहा। सद्युप्योः। अर्तुसु। सिन्नस्यसिबिदिपुस्य। आतः। लउः। प्राकटापनसेव

द्विषश्चातिदुःशित्तार्थधातुकम् । आर्द्धधातुकं शेषः । लिङ् । लिङ्गप्रतिष्ठादन्तु स्पुनपण्या । इति तृतीयाध्यायः । धातुवसंवन्धः ।
समानाधिकरेलेत्वाङ् । लिङ्स्तस्यः सप्रदशा । इति प्रातिपदिकात् । त्वोत्तमोऽष्टम्यन्तिरेकम्यस्य सिन्धोः पस्यसासा
मूः । सप्रदशा । लिङ्गप्रतिष्ठादन्तु स्पुनपण्या । इति तृतीयाध्यायः । धातुवसंवन्धः ।
अनावहृवीसः । आनुभाष्यमन्यतरस्याम् । अनुपसर्तनात् । लिङ्गप्रतिष्ठादन्तु स्पुनपण्या । इति तृतीयाध्यायः । धातुवसंवन्धः ।
योष्फतद्धितः । सर्वत्रलाहित्वादि कतनेन्यः । कोरव्यमा एडुकात्प्यच । वयसिपुष्यमे । आङ् । अवशिमा एविस्माचितकश्चलेप्योन
तद्धितलुकि । काण्डात्तान्ते । उरुधात्पुमात्तन्यतरस्याम् । वेहुरुधसोऽङ्गीषु । सत्त्वाय्यपादेऽङ्गीषु । दामहायनात्तान्ते । अनउपधात्तो
पिनोतेरस्याम् । नित्यसत्तादन्तु साः । केवलमात्रकभाजधेयपापापरस्यमा नार्थकतस्यप्रदुलेनेषजाञ्च । रात्रेश्चाजसो । अन्ते
वन्त्यतिवतो लुक् । पत्युर्तेऽतसंमोजे । विभाषासपूर्वस्य । नित्यसपत्यन्यादिषु । एतकेतेरेच । वृषाकप्यजिनकुसितकुसिदा नामुरा
तः । मनोऽशेवा । वर्णदुष्टातेनोपधात्तानः । अथतोषु । विहोऽदिभ्यश्च । जानपदकुण्डनालस्यलभजनागकालतीलकुशकाञ्च
कपावशदुष्टमत्रावपताक । त्रिमात्राण्योल्पवर्णोऽष्टादशोऽप्योचिकारैरेषु । नेदशेऽप्रवेष्टु । कोणत्वात्तान्ते । तान्ते
गुणवचनात् । वहादिभ्यश्च । नित्यदन्तु साः । भुवश्च । पुंसागदाव्यापाभ । इदुवर्णनवशर्वरुद्रमडहिमाऽरप्यपवपवनमातुलो
कार्पाणमातुक् । कीतात्कुरुणकीत् । कोदल्याख्यामाभ । चतुर्विध्यानोदात्तात् । अथ्वाङ्पूर्वपदाद्वा । त्वोङ्गीञ्चोपसर्तनाद
संज्ञाप्रोपधात्तान्ते । सिकोदशेष्टतदुदनेवर्णश्च । नकोदादिवहूचः । सहनञ्चिद्यमानपूर्वञ्च । नखमुखात्संज्ञायां ।
दीर्घत्रिह्विरेदन्तु साः । दिक्पूर्वपदाद्वा । वाहः । सव्यश्चितीतिभाष्यामाभ । तातेरस्त्रीविषयात्तयोपधात्तान्ते । पाककल्

इष्टं ज्ञो वीरेषु बहुलं प्रपेक्ष्य चाकाण्डं प्रतिपिपताम्यो लयि शो। कुर्वादिभ्यो एव। स ननु तद एकादिभ्यश्च। उदीचमिन्न।
कादिभ्यः फिन्ना को सत्य कार्मी की न्यांचा। अल्ल द्वा चः। उदीच द्वा रजा वाता। वाकिना दीना कुक्कु। पुत्रा द्वा द न्य तर स्या म्। प्रा ३९
मव द्वा मि न्व हल म्। मनो ज्ञो तो व न्य तो पुक्कु। अपत्यं पोत्र प्रभति जोत्र म्। जी वति तु वं रेप पुवा। मा तरि च ज्य म सि। वा न्य ते से
न स विहृद स्य चिर त रे जी वति। व द्वा स च वृ ज्ञो वा। पू न श्र कु स्मा मा म्। त न व र् प स्य द्वा त्रि षा द्वा म्। साल्वे व जा न्धा रि म्। च। ए।
द्व ज्म गध क लि दु। स र म सा द्वा म्। व द्वा त्के स ल्ता जा द्वा म्। कु क ना रि भ्यो एव। स ल्ता व प व प्र त्य ग्ग थ क ल क्कु। ग थ न
का दि न्म। ते त द्वा ताः। क म्वा जा लु क्कु। स्त्रि षा व ति कु त्रि कु र्म म्। अ त्थ। न प्रा च्य भ र्गी दि यो य वा दि भ्यः। इति चतु र्था ध्या
य स्य प्रथ म पादः॥ इति पृथ्वी ज्ञोः। विज्ञोर्वा तै दे व प त्रि प त्रि ज्ञो र्वा चो म ह कु ला न्म नो जी ता व ष्टा द्वा। ते न र क्ति ता। ल क्ता रो च न
श क ल क र्दि मा द्वा क्कु। न च त्रे ए पु क्तः। कालः। लु व व क्रो दे। स त्ता मां श्र व ण म्। स्या म्। द्वा द्वा च्छः। इष्टं सा म्। क ले ट्कु। वा म द्
वा इष्टो। प रि व र्तो र्थः। पाण्डु क म्ब ला दि नि। दै व वै पा द्वा द न्म। को मा रा पूर्व व च ने। त त्रा द्वा त म म त्रे म्। स्प र्दि ला च्छ पि त रि
व र्ते। सं क्ति ते भ र्त्ताः। श्रु लो। कु द्वा द्वा द्वा क्कु। उ द्वा श्रि तो न्य तर स्या। ची रा द्वा म्। सा मि न्यो ति मा सी ति स त्ता मा म्। आ ग्ग र्द ए ए
श्र व म्। द्वा क्कु। वि भा षा कालु नी श्र व ण क र्ति की चै त्री म्। सा स्य दे व तो। क स्य त्। श्रु का द्वा म्। श्रि वा न पु वा न पू म्। द्वा च्छः। इष्टं च।
म ह न्म द्वा लो च। सा मा श्र ए वा म्। नु पि तु व षो। द्वा वा प पि वी श्रु ना सी र न न्य द्वा ग्गो यो म वा सो ष्य ति ग्ग र्मे धा च्छ
चा। अ ग्ग र्द क्कु। वा ले भ्यो भ व व त्। म ह रा ज नो ष प द्वा द्वा म्। पि त र्य मा तु ल मा ता म ह पि ता म ह। त स्य स म्। नि द्वा दि भ्यो एव।
ग ग्ग र्द क्कु। वा ले भ्यो भ व व त्। म ह रा ज नो ष प द्वा द्वा म्। पि त र्य मा तु ल मा ता म ह पि ता म ह। त स्य स म्। नि द्वा दि भ्यो एव।
ग ग्ग र्द क्कु। वा ले भ्यो भ व व त्। म ह रा ज नो ष प द्वा द्वा म्। पि त र्य मा तु ल मा ता म ह पि ता म ह। त स्य स म्। नि द्वा दि भ्यो एव।

श्री ०
२
२
२

जनवन्धु सहायेभ्यस्तत्पुत्रानुदादेरन्तः। एतद्विदुःकादिभ्यश्च। चरन्ति भ्याश्चमवन्तः। अचिन्तयन्ति येनोष्ठकः। केप्राश्चाभ्यां पन्ध्र
 वन्धुतरस्याम्। पाशदिभ्यो मः। खल्लो रस्यात्। नित्रकम्यचश्च। विषयोदेयो। राजन्यादिभ्यो बुञ्जः। केदिक्यायेषु कर्पादिभ्यो
 विधमन्तलो। सोस्यादिभ्यो नृसः। प्रगप्येष्टु। सगमेप्रपणजनमेष्टुभ्यः। तदस्यां प्रहरणमिति क्रीडायां ए। घनः। सास्यात्रिमेति
 नः। तदधीतादेष्टुक्रतून्पादिभ्यो नृत्तः। कृत्वादिभ्यो बुञ्जः। अनुब्रूहल्लदिभिः। वसन्नादिभ्यो ष्टकः। प्राक्ताल्लुकः। सूत्राञ्चकोप
 धात्। धृष्टे वाहल्ल निचहृष्टेषु पाणि। तदस्मिन्नस्तीति ईषे तन्नाम्। तेन निर्वृत्तः। तस्मिन्निवासः। अदूरमवेषः। उरन्तः। प्रतो
 ष्ववहुज्जङ्गत्। वहुचः। कृषेष्टु उद्वृत्तविपाशः। सङ्कुलादिभ्यश्च। स्त्रीषुसौख्ये सत्त्वादिभ्यो एम्। राणी।
 कोपधाञ्च। पुन्ध्र एकठितिले सनिरुज्जप्ये विनिर्ज्मरकुशरीहल्ल कृशाश्चर्ष्यकुमुदकाशरणे प्रकृष्टमसत्त्वि सका
 शवल्लपसकल्ल सुतदुःमप्रगदिराहकुमुददिभ्यः। जनवदल्लुक्। वरल्लदिभ्यश्च। मर्कनपावा। उक्ते च। नद्यां मतुप्।
 मध्यादिभ्यश्च। कुमुदनेद्वे तसे ज्माद्रुतुप्। नडप्पादाहल्लुक्। शिवाणवल्क्लः। उत्कशदिभ्यश्च। तडीदीनंकुञ्जः। मेषः। रा
 हावापाशद्वयो। मासद्यल्लो। कञ्चादिभ्यो कञ्जः। कुलकुदिभ्यो वाभ्यश्चास्यल्ले करश्च। नद्यादिभ्यो ष्टकः। दक्षल्लपयात्पु
 रसत्त्विक्। काजिप्रयाः ष्मक्। रङ्गे रमनुष्येणम्। युप्रगपागुद्वृत्तुति चोपत्। कम्पाषाष्टकः। वेर्लेवुकः। अय्यपत्तिपु। ए
 मा। त्वान्यतरस्याम्। तीरकृष्येतरपदादन्तो। दिक्पर्ववददसंतापानः। मद्रभ्यो नः। उरीच्यमासल्लः। वहुचोत्ता
 ज्ञात्। प्रस्यात्तरपदयल्लघादि कोषघादण्। कर्वादिभ्यो गोत्रे। इजश्च। नद्यचः। पाच्यभरतेषु। वञ्चञ्चः। नेवेतपु।

। कृते गम्ये । संज्ञाया मू । कुल लदिभ्यो नु । कुडा भूमश्च वटवातपाह्ना । तस्येदं । रथायत् । पत्रपूर्वदन् । पत्राद्यर्थपरिषदश्च ।
 हलसी शङ्कु । दन्तादुच्चेरमेयुनेकयोः । गोत्रचरणदुन् । सङ्घादुत्तल्लेषु न्यनित्रामण । प्रालाहा । धनो मोक्षि कपा ।
 वसूचनेराभ्यः । नदण्डमणवा । नेवा । पु । ऐवतिकादिभ्यश्च । कोपिज्जलहासिपदाहण । आपर्वणि कस्यकलापश्च ।
 तस्यविकारः । अत्रपवेचप्राणिषधिरेतभ्यः । विल्वादिभ्यो ए । कोपधा च । वपुजतुनोः पुक् । उोश्च । अनुदातोश्च । पलाशा
 दिभ्यो वा । शम्पाष्टुन् । मयैतवोर्भाषाया ममहा च्छृणुयाः । नित्यं वरुणलादिभ्यः । गोश्चपुरीव । विष्टाञ्च । संज्ञायां कन् । त्री
 हः पुरोडाश्च । अमंज्ञायां तिलपवाभ्याम् । अचमष्टुहसि । तोत्वद्धुविल्वात् । तालादिभ्यो ए । जातरूपेभ्यः । परिमाले प्राणि
 रजतादिभ्यो न । जितश्च तत्पुत्यापात् । क्रीतवत्परिमालात् । उष्ट्रोदुन् । उमोह । चोर्वा । एणादुन् । गोवपसोर्पत्तडाश्च ।
 मानवपः । फलेलुक् । पूहादिभ्यो ए । जष्ठावा । लुप् । हरीतक्यादिभ्यश्च । कंसीपव । शय्ययोर्मेनजोलुक् । इति चतुर्थीभ्या
 यस्तत्तीपः । काश्च । पुष्पदे मन्नात्संभूते ग्रापोद्गु मनुष्येते नरपात्यला शो । आष्टे । प्राग्बहोष्ठक । तेन दीव्यति खनति च पति
 जितम् । संस्कृतम् । कुलस्यकोपधाहण । तरति । गोपुच्छादुन् । नोद्युचष्टुन् । चरति । आकर्षकल्ल । पर्पोदिभ्यः । ४न् । श्वगणदुच्छ ।
 वतनादिभ्यो जावति । स्त्रकपविक्रमादुन् । आपुधा च्छच । हस्त्युत्तडादिभ्यः । मस्त्रादिभ्यः । ४न् । विभाषाविवधवीवधात् ।
 अणुकुटिलिकायाः । अर्धेतेह्युतादिभ्यः । त्रैत्रित्यम् । अपमित्यपाचिताभ्यां ककुनौ । संसृष्ट्यूर्णदिनिः । लवणलुक् ।
 उजादण । व्यञ्जनैरुपसिक्तौ । उजः सति प्रसावर्तते । तत्पुत्तु पूर्वमीपत्तामकुलम् । परिपुत्तु च । प्रपुत्तुति गहीम् । कुसीद

शेकादशस्तुष्टो। उच्छ्रति। रक्षति। शब्ददुः २ कयेति। पत्तिमत्स्यमगा कृत्ति। परिपश्यं चतिष्ठति। प्राप्नोतु २ पदपदव्य
नुपदं धावति। आकृष्टुम्। पदात्त २ पदं गृह्णाति। पत्ति कलकलललापंच। धर्मचरति। प्रतिपत्तिमतिष्ठति। समवायान्ताम
वेति। परिषदा एव। सनाया वा। सनाया ललाप कुकुटो पश्यति। तस्य धर्मो म्। अणमहिष्वादिभ्यः। क्रतोन्। अवक्रमः। तदस्य प
लवणदुः। किशोरादिभ्यः। पुनः। शललुको यतरेत्या। शिल्पम्। मः। दुकर्म। रादण्यतरस्यां। प्रहुरणम्। वरश्च धादुम्। शक्ति
पष्टो शिककु। अलितान्ति दुष्टप्रति। शीलमध्यात्रादिभ्यो। एकैर्न ध्वं पतेव ताव कृन्त्य र्वपदादुच। हिते मक्षणाः। तदस्मे दीप
तेविपुक्तम्। आणमां सोदनादि ठुन्। भक्तादण्यतरस्यां। तत्र विपुक्तः। अगाशनी हेन। अध्यापित्य दे प्रकालात्। कटिनात्
प्रस्ता रसस्यानेषु व्यहरति। तिकटे वसति। आवस्यतिष्ठत्। प्राण्यता यत्। ता। कृत्तिरप्यपुग प्राप्तुः। धुरो पदको। वि
सर्वधुरात्। एकधुरालुके च। शक्यारण्य हलसीरादुक्। सनायां जन्माः। विद्यया धनुषा। धनगणं लब्ध्या। अनाएः। वश
गतः। पदमस्ति नृशम्। मूलमस्या वहि। सनायां धेनुष्या। गृहपतिना संपुक्तं न्यः। नोवया धर्म विषमूल मूलसी तातुला
मस्ता र्धितुल्यप्राप्य वधाना नम्य समसमित्तसम्मितेषु। धर्मपथ्य र्थन्या प्रादनेते। दृष्टु सो निर्मिते। उरसो एव। हृदयस्या
पिपः। वन्यते च वेत्ततजव हलात्कारेण तस्य कर्षणं। तत्र साधुः। प्रतिजकदिभ्यो वन्ये। भक्ता एः। परिषदा एव। कृष्णादि
न्यष्टो पप्यति विवसति स्वपते टिन्। सनाया पः। दृष्टु रक्षि। समानतो र्थका सी। समानो दृष्टपित उचो दते। सोद
रायः। प्रवेष्टु र्मि। पायो नदीभ्यां द्या एव। वशत्रुहिमव द्या मण। सातसा विभावा यदौ। सगर्भ सपथ सनुता यते वा।
आहुन्। अग्रा यत्। यद्ये च। समुद्रादु। वहि विदत्तम्। दूतस्य भाग कर्मणि। रक्षोपात्ता नाना नती र्वती व्रगती प्रमानेषु

सोः काशदिभ्यश्चैत्रेण वाहीकग्रामेभ्यश्च विभाषोऽतीतरेषु शोदंशेष्ठेन वृद्धात्प्राचाभाधन्योपधादुन् प्रस्यपुरव
द्योशोपधोतोप्राचाभातेनपदतदवधोश्च अवृद्धद्विवहवेचनविषयात् कद्वज्जिवक्त्रगतीतरपदात्तधमादिभ्यश्चानग
त्सनशोदीएकेः अरण्यान्मनुष्ये विनाकुरुगन्धराभाप्रमद्वन्मोः कनूकिपधादएकच्छदिभ्यश्च मनुष्यतस्यै
अपदादेसात्प्राचाभापवाभ्यश्च गन्तातरपदाच्छः गहृदिभ्यश्च प्राचोकशोदः शानः कचा येदृदकेकानूवेः पधात् कनूद
दपलनगराग्रप्रदोहोदपदात् पर्वतात् विभाषामनुष्ये कृकलपल्लोद्गारोद्गारे इतिचतुर्थीध्यापस्यद्वितीयः पादः तेनरा
साहिमनुन्ममादिभ्योऽनपद्युशकुध प्रापधादुत्पन्ने पुष्पदस्मदोऽन्यतरस्यात्वातस्मिन्नलिचपुष्पाकास्मन
कोः तवकममकावेकचयत्रे अस्मिन्परावराधमोतेमपूरकश्चैरिस्वर्यपदादुच्चे ग्रामजनपदेकदेशादुच्चेनो मध
न्मः असांप्रतिकेः हीपादनुसमुद्रपञ्चकालदृज् आदेशरदः विभाषायोगात्तयोः निषाप्रदाषाभ्यां च श्वसस्तदुसं
धिवेलच्छतुनलत्रेभ्योए प्रावषएणः वकीभ्यश्च धनूंसिठ्ठावसन्नाच्चाहमन्नाच्चे सर्वत्राणवतलोपश्च सायचिरेप्रा
रूपतेज्यवेभ्यश्चुद्युलोनुद्युविभाषापूर्वाहपराहभ्याम् तत्रतातेः प्रावषषष्ठा संतापोरदोऽनु पूर्वोहापराहार्ध
मूलप्रदोषावस्करादुन् पयःपम्यचात्रेमाकास्यापावा अच सिध्वपकराभ्याकनू अणजेच प्राविष्ठाफलं न्यनुनाधात्वा
तिदिष्यपुनर्वसुहस्तविश्रवाषाढावहुलल्लुक् स्याता नूनाशालावरशालश्चैवत्तशालानिजिह्वमुकुरतनिषजोवा
नलत्रेवहुलं कतलब्ध कौतकुशलाः प्रापभवः उपज्ञानपकलापनीचेष्ठकू संनूतोः कोशकुत्राकालात्ताधुप्यत्यच्यमानेषु

उत्तेचा त्रयपुण्यावुत्तः। जीमवसत्तादन्तरस्याभेदेयमणे। कलाप्यश्वस्ययववुत्तदुत्तः। जीमवसत्तादुत्तः। सेवत्तराग्रहपत्ती
भ्यादुत्तः। व्याहृतिमगः। तदस्यसोदुत्तः। तत्रभवः। दिगादिभ्योयत्तः। शीतवपवाच्च। इतिकुक्षिकलशिवस्यस्यहेदुत्तः। जीवाभ्या
एव। गप्रीराद्यः। श्रव्यपीमाञ्च। अतः पूर्वपदादुत्तः। ग्राम्यात्पर्वतुपूर्वतः। जिह्वाभ्यालुत्तः। सेवत्तः। वगीताच्च। अश्वेयत्तः। वन्य
तरस्याभ्या। कलिललाटाकनसेकदे। तस्यव्याख्या न इति च व्याख्यातव्यमात्रः। वहुचोत्तः। दातादुत्तः। क्रतुपत्रेभ्यश्च। श्रिया
पेषुवर्षी। योरोडाप्रपुरोडाप्रालुत्तः। धृत्सोपदणे। द्युत्तः। द्युत्तः। एर्क्यमाध्वपुत्तः। एनप्राव्यातादुत्तः। अणगपनादिभ्य
ततः। अगतः। उगायस्यानेभ्यः। श्रुतिदुत्तः। विद्यायेनिसंवन्धेभ्योवुत्तः। कतेपुत्तः। पितुर्वच्य। गोत्रादुत्तः। वतः। हुतुमनुव्य
भ्योन्यतरस्यारूपः। मपद्र। प्रभवति। विदराद्यः। तदगच्छतिपथिदूतयोः। अजिनिष्ठापतिद्वारम्। श्रियाकृत्यकतेग्रयो
शि। शुकनृपमसजदुत्तः। नृजननादिभ्यश्च। सोस्यनिवासः। अजितनश्च। आपुधजीविभ्यश्च। पर्वते। शलिदुत्तः। रुदिभ्य
भ्यः। सिन्धुतदुत्तः। लोदिभ्योएत्तः। तदीसलवुत्तः। वर्मतीकचकारुदुत्तः। कर्कः। भक्तिः। अचित्रादुत्तः। शलाका
महाशत्रुदुत्तः। वासुदेवात्तः। नृनाभ्यावुत्तः। गोत्रक्षत्रियाभ्योवहुलेवुत्तः। जनपदिसो। जनपदचत्सर्वजनपदो। सपान
नोवहुवचनेतेनप्राक्तं। तिन्निश्वयुततुर्वण्डकोरावच्छण। कश्यपकोशिकाभ्यामृषिभ्याल्लिनिः। कलापिवेशात्तः।
नातेवासिभ्यश्च। पुराणप्राक्पुत्राहलकलेषु। शोचकादिभ्यश्च। रुसि। कठचरकाल्लुक। कलापिनोएत्तः। धृ
नादिभ्यः। पाराशर्याभ्याल्लिभ्योनिचुनेत्तः। त्रयोः। कर्मरुक्काश्चादिनिः। तेनैकदिक्। तसिन्धादुत्तः। यच्च

भः प्रशस्ये अमरस्य स्वभावात् प्रामाण्ये तद्वत्ता सा मुपधा नो मन्त्र इतीष्टिका सल्लु कसतो । शुभान एव वपस्या सुखं मनुष्या मत्तये मास
 तच्चोः । मधोर्जो चोडात्र सोहनिपतेवो । वैशेष्यश आदेर्न गाद्यत्वा । एव च । पूर्वः कृतमिन्नो च । अदिः सकृत्तम सहस्र एव सप्रितो घः । मत्तै
 को सौ ममर्हति यः । मये च । मधोः । वसाः सन्ने च । नक्षत्रा द्युः । सर्व देवता तिले शिव शम रिष्टस्य करे । भावे च । इति चतुर्थो ध्यायः । तसे
 प्राग्ब्रह्मे रपमि ति धर्मो लेहले । सौख्ये प्रो नक्षत्रा चेत्यति । प्राक्कीता च्छः । उगवादिभ्यो यत् कम्बला च्छ सरोपम । विभाषा
 हविरपुष्पादिभ्यः । तस्मै हितम् । शरीरं वपयाद्यते । विलपवमापतित्वे वष व्रस एव । आत्मनि श्रुते न जोगे ते य पदा तवः । सर्वपुरुषा
 म्यो लुट् जौ । मावचरकाभ्यां विज् । तदर्थं विकृतेः प्रकृते । धादिक पधवलेट् । क्रमोपानतो ऋः । चर्मलेन । ते हस्य तदस्मिन्प्रादिनि ।
 परिश्रवाण्डुन । प्राग्ब्रह्मे रपमि ति धर्मो लेहले । सौख्ये प्रो नक्षत्रा चेत्यति । प्राक्कीता च्छः । उगवादिभ्यो यत् कम्बला च्छ सरोपम । विभाषा
 दक्षापाः कन्व वतो रिद्ध । विंशति त्रिंशद्वा । दुत्तं सौपायम् । कंसात् । हन् । शुर्पादत्र न्यतरस्यां । शतमाना । विंशतिं सहस्रं वसनाद एव । अ
 ध्वर्ष पूर्वदिगे लुगं सौपायम् । विंशति त्रिंशद्वा । दुत्तं सौपायम् । कंसात् । हन् । शुर्पादत्र न्यतरस्यां । शतमाना । विंशतिं सहस्रं वसनाद एव । अ
 द्यत्वा शाण्डा । द्वि वि पूर्वा ह् । तेन कीतम् । तस्य निमित्तं स पानेन त्याजे । गोद्वौ संख्या परिमाणशब्दोद्वत् । पुच्छा च्छ च ।
 सर्वभूमि पमि वीभ्याम लुट् । तस्य श्रुतः । तत्र विदित इति च । लोक सर्वे ह्यका दृज् । तस्य वायः । वाक्का सुन । तदस्मिन् च्छा प्रलाभ
 शुल्कोपहादी पते । पूर एव । कृत्वा भागा यच्च । ते ह्यतिवन्मावहति भागद्वे शादिभ्यः । वस्त्र इत्याभ्यां ठक् । नो । संभवत्पवहति
 पचति । आट् । नाचितयात्रा तैव न्यतरस्यां । प्राद्विजेष्ठश्च । कुलिजा लुकेव च । सा स्यां प्रवस्त्रभूतपः । तदस्य परिमाणम् । सत्या

भवान्तापनात्तु पुत्रादिभ्यो ए॥ १॥ गताञ्जलपु॥ र्वात्तु॥ योपधा॥ १॥ पो॥ त्र॥ पा॥ दु॥ न्ना॥ दि॥ दू॥ प्र॥ मो॥ ता॥ ति॥ भ॥ य॥ गो॥ त्र॥ च॥ र॥ ए॥ च॥ १॥
 घा॥ त्या॥ का॥ र॥ त॥ दे॥ वे॥ द॥ पु॥ त्र॥ त्र॥ भ॥ य॥ १॥ १॥ ति॥ य॥ न्ना॥ मा॥ ध्या॥ य॥ स॥ प्र॥ च॥ म॥ १॥ पा॥ द॥ १॥ प्रा॥ क॥ १॥ ता॥ त्से॥ र्व॥ भ॥ मि॥ स॥ पू॥ नो॥ न्मा॥ सो॥ ते॥ से॥
 प्र॥ भ॥ व॥ ति॥ न॥ न॥ न्म॥ र्वा॥ त्पो॥ ३॥ १॥ धा॥ न्ना॥ नो॥ भ॥ व॥ ने॥ दे॥ वे॥ १॥ श्री॥ हि॥ रा॥ ल्यो॥ र्क॥ प॥ व॥ प॥ व॥ क॥ ष॥ ठि॥ का॥ य॥ त्र॥ वि॥ भा॥ धा॥ ति॥ ल॥ मा॥ यो॥ मा॥ भ॥ दू॥ ए॥
 न्यः॥ सर्व॥ च॥ र्म॥ ए॥ क॥ तः॥ य॥ य॥ नो॥ म॥ य॥ मु॥ ख॥ स॥ नु॥ य॥ स॥ द॥ र्श॥ नु॥ १॥ त॥ त्त्वे॥ दे॥ व॥ य॥ क॥ र्म॥ प॥ त्र॥ पा॥ त्र॥ व्या॥ प्रो॥ ति॥ आ॥ प्र॥ प॥ द॥ प्रा॥ प्रो॥ ति॥ अ॥ नु॥ प॥ द॥
 सर्वा॥ न्ना॥ या॥ न॥ प॥ व॥ दू॥ भ॥ क्ष॥ प॥ ति॥ ने॥ य॥ पु॥ व॥ रो॥ व॥ र॥ प॥ र॥ पु॥ त्र॥ पो॥ त्र॥ म॥ नु॥ भ॥ व॥ ति॥ अ॥ वा॥ र॥ पा॥ र॥ न्य॥ त्रा॥ तु॥ म॥ ग॥ मी॥ स॥ मा॥ स॥ म॥ वि॥ ता॥ प॥ त॥ अ॥ य॥
 श्री॥ ना॥ व॥ ष॥ १॥ श्री॥ ग॥ वी॥ न॥ १॥ ग॥ व॥ ले॥ ग॥ मी॥ १॥ अ॥ ध॥ नो॥ प॥ त्त्वे॥ १॥ अ॥ भ॥ य॥ मि॥ त्रा॥ ध॥ १॥ गो॥ ष॥ त॥ व॥ त्त्वे॥ १॥ त॥ पू॥ र्वे॥ १॥ अ॥ नु॥ य॥ स॥ क॥ र॥ ग॥ म॥ १॥ म॥ ली॥ र॥ को॥ की॥ न॥
 १॥ अ॥ य॥ ष॥ का॥ र्य॥ मो॥ १॥ ब्रा॥ ते॥ न॥ जी॥ व॥ ति॥ सा॥ पू॥ प॥ दी॥ न॥ स्व॥ य्य॥ म॥ १॥ पं॥ ग॥ वी॥ न॥ सं॥ द्रा॥ य॥ म॥ त॥ स्य॥ पा॥ क॥ म॥ ले॥ मी॥ ल्या॥ दि॥ क॥ ए॥ दि॥ न्यः॥ कु॥ ए॥ ब्रा॥ ह॥ चो॥ प॥ त॥
 ति॥ ते॥ न॥ वि॥ त॥ शु॥ दु॥ पु॥ ए॥ यो॥ वि॥ न॥ न्यो॥ ना॥ न॥ नो॥ न॥ स॥ हा॥ वे॥ शा॥ ल॥ च॥ १॥ १॥ चो॥ स॥ प्रो॥ द॥ श्य॥ क॥ च॥ कु॥ ष॥ र॥ च॥ न॥ ते॥ ना॥ सि॥ का॥ यः॥ सं॥ द्रा॥ यो॥ पी॥ द॥
 न्ना॥ र॥ न्ने॥ र॥ च॥ ने॥ वि॥ ड॥ श्यि॥ री॥ स॥ चो॥ १॥ न॥ चि॥ र॥ चि॥ क॥ चि॥ च॥ उ॥ या॥ धि॥ न्यो॥ त्प॥ क॥ न्ना॥ स॥ न्ना॥ र॥ रू॥ चो॥ क॥ र्म॥ ले॥ य॥ यो॥ ष॥ क॥ त॥ द॥ स॥ स॥ ता॥ त॥
 तो॥ र॥ को॥ दि॥ न्यः॥ त॥ च॥ प्र॥ मा॥ ए॥ १॥ प॥ स॥ न॥ दू॥ न्मा॥ त्र॥ च॥ १॥ दू॥ क॥ व॥ ह॥ स्ति॥ न्यो॥ म॥ ए॥ च॥ य॥ त॥ दे॥ ते॥ भ्यः॥ व॥ रि॥ मा॥ ए॥ व॥ तु॥ पू॥ कि॥ नि॥ दे॥ न्यो॥ वो॥ यः॥ कि॥ मः॥
 सं॥ द्रा॥ यो॥ प॥ रि॥ ता॥ ले॥ ड॥ ति॥ न्यः॥ सं॥ द्रा॥ यो॥ प॥ व॥ प॥ वे॥ त॥ प॥ १॥ दि॥ न्ति॥ त॥ प॥ स्य॥ य॥ ज्यो॥ १॥ उ॥ मा॥ दू॥ दा॥ नो॥ नि॥ त्य॥ म॥ त॥ द॥ स्ति॥ त्रि॥ धि॥ क॥ मि॥ द॥ प्रा॥ ता॥ डू॥ प्रा॥ द॥ न॥
 वि॥ श्र॥ ते॥ श्री॥ सं॥ द्रा॥ यो॥ म॥ गु॥ ल॥ स्य॥ नि॥ ता॥ ने॥ म॥ प॥ दू॥ त॥ स्य॥ पू॥ र॥ १॥ १॥ नो॥ द्रा॥ द॥ सं॥ द्रा॥ दि॥ र्म॥ १॥ य॥ दू॥ ध॥ १॥ सि॥ ष॥ दू॥ ति॥ क॥ ति॥ प॥ च॥ तु॥ रो॥ शु॥ क॥
 व॥ तु॥ पू॥ र॥ ए॥ ग॥ सं॥ य॥ स्य॥ ति॥ शु॥ क॥ व॥ तो॥ रि॥ शु॥ क॥ दि॥ स्ते॥ स्ती॥ यः॥ १॥ त्रैः॥ स॥ प्र॥ सा॥ र॥ ए॥ च॥ वि॥ श्र॥ त्पा॥ दि॥ न्यः॥ सा॥ म॥ डू॥ न्य॥ त॥ र॥ त्या॥ म॥ नि॥ त्य॥ प्रा॥ ता॥
 दि॥ म॥ सा॥ र्द्ध॥ मा॥ स॥ सं॥ व॥ त्ति॥ ज्ञा॥ ष॥ क॥ दे॥ र्वी॥ सं॥ द्रा॥ दे॥ १॥ म॥ तो॥ दू॥ सु॥ क॥ ता॥ मी॥ १॥ अ॥ ध्या॥ या॥ नु॥ व्य॥ क॥ यो॥ र्त्तु॥ क॥ वि॥ शु॥ क॥ा॥ दि॥ न्यो॥ ए॥ गो॥ ष॥

श्रु
१६

दिभ्यो बुद्ध्या तत्र कुशलः पथः आकर्षादिभ्यः कर्तुं धनं हि रणपात्नामे। स्वादेभ्यः पुंसि ते। उपराट् गद्युने। सस्येन परिज्ञातः। अंशं लक्ष्मीं
तत्रोदचि पापहृत्। प्राक् एको हिमे संज्ञायाम्। कीर्तायेनान्यकारेण। अधिकम् अनुकामिकनीकः। कर्मिता। पार्श्वेन न्यिध
ति। अथः शूलदण्डाजिनाभ्यां ठकुम्भौ। तावति यग्रहणमिति लुग्वा। स एव गामली। श्रवणं सप्तस्य वन्द्यं न करमे। उत्कटं नमनां का
लप्रयोगेनाद्रो गेतरस्मिन् ननु प्राये संज्ञायाम्। कुल्लोषादन्तु। ओत्रिपयश्च दधीते। आद्रुपनेन भुक्तमिति ठुने। पूर्वादिनिः। स
पूर्वाद्यौ। इष्टादिभ्यः ५२ नृसि परिपश्य परिपश्यिणे पर्यवस्थातश्च। अनुपय नष्ट। साक्षाद् दृष्टिं तां याम्। केत्रिपयश्च रहेत्रे चि
कित्स्या। इन्द्रिपमि नृलिङ्गमि द्रष्टृमि नृसृष्टमि नृपुष्टमि नृदत्तमिति वा। तदस्यास्य स्मिति मत्तुम्। दसादिभ्यश्च। प्राणि स्यादतो
लेनेन्यतरस्याम्। हिष्मादिभ्यश्च। वत्सा साभ्यां का प्रवलेफेनदिते च। लोमादिषां प्रादिषि च्छादिभ्यः शलेन चः। प्रज्ञाश्च दृष्टौ वति
ज्या एः। तपः सहस्राभ्यां विनिती। अन्वा सि कृताशर्कशब्दां च। दृष्टौ वल चोच्य। दत्तदत्तौ उरच्य। अपशुषि मुष्ममधोरः। यु
५ इभ्यामः। के शब्दो न्यतरस्याम्। गा एङ्गजगत्संज्ञायाम्। का एङा एङा दी रनी रच्यौ। रजः कृष्णसुषि पर्वदे बलच्य। दत्तेशिवा
त्संज्ञायाम्। उपास्त्रा तमिस्त्रा श्चिङ्। एतं चिन्मन्त्रं त्वलगे मिन्मलिनमली मसौ। अत इति ठुने। व्रीह्यादिभ्यश्च। तुक्कादिभ्यश्च। ल
ञ्च। एकगे पूर्वी दृष्टित्यम्। शत सहस्रां ताञ्च निष्कृतं रूपं दत्तं तत्र शंसं चोर्वी। अस्मां यामे धास्त्रा विनिः। बहुलं नृसि
द्रुणया पुष्पा वाञ्छा ग्मिनिः। आलगादचो बहुना चि। स्वाप्ति शैवर्षी। अशश्च दिभ्यो च। दन्ते यता पृष्ठा प्राणिभ्यः
दिनिः। दातावी सारभ्या कुक्कु। यप्र सि रराणौ। सुखादिभ्यश्च। धर्मशीलवणाश्च। हस्ताङ्गा मो। वल्गुं वल्गुं च। अ
पृष्ठा रदिभ्यो दे। वल्गादिभ्यो मत्तु च न्यतरस्याम्। संज्ञायाम्। कश्चिन्मन्त्रं त्वलगे मिन्मलिनमली मसौ। अत इति ठुने। वल्गुं वल्गुं च। अ

प्रश्न ०
११८

ऊँ च। एषा पोत्रा च। दिविभ्यः सन्नेलेः। अत्र सन्नात्र पुंसका प्रथमसि। वस्त्रेणैः जानवक एकोपा म। कुमहदभ्यः सन्त्यतर ह्यो म। इन्द्रा
चुधहात्ता स मा होरे। अत्र यदी भावे शरत्पु मतिभ्यः। अत्र श्रु। नपुंस्का दभ्यतर ह्यो म। न दीधोर् ए प्रास्या ग्राहा पलीभ्यः। जयः। गिरे श्रु से न
कस्या बहु व्री हो स कल्लेण। स्वा कृत्य च। अत्रु ले दी कलि। दिविभ्यः ष मू डूः। अत्र नर्व हि भ्यो चलो मः। अत्रा सिका पाः। संता पोत संचा
स्यला त उ प स गी च। सु प्रा त सु श्रु दि व प्र। रि कु ने च तु र श्रेः। एत द धे रि प द प्रो व दः। ननुः सु भ्य ह लि स क्यो र न्य तर ह्यो म।
नित्य म सि च्यु जा मे ध योः। वतु प्र जा मू रू सि। धर्मो द नि ज्ञे व ल त। ज्ञा सु रु रि त न ए ह्यो मः। दक्षिणे मी लु न्य योगे। १
कुर्म ग्य ति हो रे। दि द ए पा दि भ्य श्रु। प्र सं भ्यो जा तु ना ज्ञो ३ दी दि भा प्राः। ३ ध लो त ३। ध तु ष श्रु। वा सं ता पा म। ज्ञा पा य ति ३।
ग न्य स्य इ त्पु ति तु रु रि नि भ्यः। अत्रा ए यो पा मू उ प मा ना च। पा द स्य लो वा ह स्या दि भ्यः। कु म्प दी पु च। सं ह्यो सु प र्व स्या।
व प ति द नै स द त्थ नृ सि। स्त्रि पा सं ता पा म। वि भा वा श्रु वा यो वा म्या म। अत्रा ते श्रु द्भु मू रू ष व श ह भ्य श्रु। कं नु द स्या
व ह्यो पा ले पः। त्रि क कु त्प र्व ते। उ दि भ्यो क कु द स्या। प र्वा दि भा वा। सु रु द्धु र् तो मि त्रा मि त्र योः। उ रः प्र नृ ति भ्यः क पू। र नः स्त्रि पा म।
। न य त श्रु। शो बा दि भा वा त सं ता प म। इ प स श्रु। व नृ ते मी तुः। अत्र नृ रू रू सि। ना डी त म्याः स्वा दे। नि ष्यु बा लि श्रु। इ ति प स्य मो धा
सु मा मूः। पा द श त स्य त द्भु क स प त्रा न्य त प्रा र्वा पी त नृः व प सि विं श तिः। एक चो द्भु म्प म स्या। अत्रा रू रू ती प स। न नृः सं चो ग र
च को म सः। उ र श्रु म्प स म। अति त्या द प व द्भु त्रा दी कं दी यो म्प स स्या। लि रि धा तो र न म्प स स्या। अत्र नृ रू। रू रू। च रि। द श्रु वा रू।
ज्ञा गी द्भु श्रु। ए व ३ः स प स र ए पु त्र प त्प स त्पु रु षे। व न्यु क्त वतु जी लो। व न्नि स्त पि य जा दी तां क ति। अत्रि म्प व पि य म।

अहंशुभमोयुष्म इति पञ्चमाध्यायस्य द्वितीयः पादः । धान्यानां मां प्राते न किमः । विमुक्तात्कालप्रयोगेन नात्पुत्रास्मापो वि
शक्तिः । प्राणिनो विभक्तिः । किं सर्वनाम बहुभ्यो द्यादिभ्यः । इह मद्रश्म । एते तो रयौ । एत दो श्म । सर्वस्य सौ न्य त रस्यो दि । पञ्च
प्राप्तमिले । ते स्ये श्वा । प र्प निभ्या च । स प्रप्राप्तमिले । इह माहः । वि के त । वाह च ध नृ सि । इत राभ्यो वि दृ श्य ने । सु वे का न्य
किं प नृ दः । को ले दा । इह माहिले । त्रिधु ना । द नी च । त दो य च । तपो र्हिले च ध नृ सि । अ न य त ने र्हिले न्य त रस्य । स यः
प क स्य रये ष मः । प र य स्य ष पूर्व यु रन्ने यु रन्त्य त र यु रि त र यु र प र दे यु र ध र यु र भ य यु र त र युः । प्र का र व च ने पा ले ।
इह मस्य मुः । कि मश्च । पाहे तो च ध नृ सि । दि न्ध न्ध मः । स प्र सी प न्नी प्र प मा भ्यो दि श्च । को ले षु ता ति । द क्षि ण त र । भ्यो
म त स्य च । वि भा षा प र व रा भ्या म् । स च्छे र्लु क् । उ प र्णु प रि ष्ठा त । प श्चा त् । प श्च प श्चा च ध नृ सि । उ त र ध र द क्षि ण द ति । ए
ते क न्य त र स्य म द र च न्द्र म्भ्याः । द क्षि ण द च । अ हि च द रे । उ त र ज्ञे । प र्वा ष स व रा ण म सि । पु र ध व र्षे षा म् । अ स्ता ति च ।
वि भा षा व र स्य । सं ख्यो य वि धा र्थे च । अ धि क द ण वि चा र्थे च । ए का र्थे ध मु ज न्य त र स्य म् । दि गो श्च ध मु ज्म । ए धा च्छ । पा
य पा श म् । पू र ण द्रो गे त म द न् । प्रा णे का द श भ्यो दृ नृ सि । प ष्ठा ष्ठा भ्या च्च । म प श्च द्रो गः । क लु को च । ए का कि ति
श्चा स हा पे । म त र्प र च र द् । व ष्टा रू प च । अ ति श य ने त म वि ष्टे । ति उ श्च । दि व च न वि भ ङ्यो प वे द त र वी ष मु नो । अ ज्ञा
ह ग्रा ए व च न दे वा । तृ नृ नृ सि । प्र श ष्ठा श्रः । उ प च च दृ ष च । अ न्न क वा टु प र्ने द म धो । पु का ल्य पोः । क न न्य त र स्य म् । वि
म लो र्लु क् । प्र णे सा षं रू प च । इ ष द्म प्रा णो क ल्य द श्च दृ शो ष रः । वि भा षा स्यो व र्णु ल म्भ्य र स्ता त् । प्र का र व च ने ता ती प र ।
। प्रा णि ष त्कः । अ व्य प ल र्ब ना म् । म क च्चा र्के । क स्य च दः । अ रा ते । कु सि ते । सं तो षं क न् । अ नु क म्पा य । नी तो च त यु क्ता त् ।

आदि. ताच्छीत्या. अहः। वास्वकुल पोशमिजकोः। प्रमिधातोः संज्ञापाम्। अधि क भे शोतेः। चरेष्टः। निहासेनादायेषु च। पुं०
प्रतो ग्रेषु सतेः। पूर्व कर्तृदि। कर्त्रो हे तुताच्छीत्या नुलोम्येषु। दिवा विभाषमाचस्क दोनत्रादिवहुना की कि लि विलिवि
वलिभक्ति कर्तृचित्रे हे व संख्या जज्ञा वाहृ हर्षतं दुतु रदुष्पु। कर्मणि न तो। न शष्ट श्लोक कलह गप्या वे र वा ह सत्र मे
त्र पदेषु। कास्वक कृतोति अहयेते इति नाप्ययोः पश्यौ। फल गृहि सात्म भविष्य। धृ नृसिव न सन रक्षि मप्याम्। ए जेः स्वश
। नासिका ली नयो धर्माद्योः। नाडी पुष्ट्याश्च। उदिकुले रुजिवहोः। ब्रह्मभ्रं लिहः परिमालेय चः। पित न खिच। विष्णु कृषोक्तः।
अस्य पिललाटयो दृष्टि तपोः। उग्रपश्ये रं प्रद पाणि ध माश्च। प्रिय वशे वदः स्वच। द्विषत्य रयो सावेः। वाचि पना वने। रुः
सर्व गोर्हादि घोः। सर्व कुलात्र क सेषे शु कषः। मेघर्त्रि न पशु कर्त्रः। द्वे म प्रिय मदे ल्य। अश्रिते नुवः क रण भाव योः। स वा
पां न नृव जिधा रि स हित विमं दे। ग मश्च। अतात्प त्रा ध्वं दू र पा द सर्वा न ते शु डः। आशिषि हनः। अये क्ले शत मसाः। कुमा
रशीर्ष पाणि निः। लहले जापा वत्तोष्टक। अम नुष्य कर्तृ के च। शतौ हस्तिक क टयोः। पाणि घता उघो शिलिपि नि। आद्य
सुभगस्य लवलित न ग्राध प्रियेषु भार्येषु चो कर्त्रः करणे ल्यु न। कर्तो रभुवः। विष्णु च सु कर्त्रो। सप्त द्विषद्रु दुह पुन विदने दक्षि ३ जि नी
ल्यि गृध्र क्म गृदि गुहिम गं च पुजि कुश्चा। अत्प दादि शु ड शो कलो चने कश्च। सत्स द्विषद्रु दुह पुन विदने दक्षि ३ जि नी
राजा मृय स र्ज पि कि पु। भनो ल्यः। धृ नृसि स हां व हश्च। कव्य पु सेष पु सीव्येषु न्यु द्। ह्वेन तः पाद म्। व्रन सन ल्य न
क म ग मो विष्ट। अदे बने। क्व च। दुहः कव्य श्च। मने श्वेत वहा क्य श्च पु को दा शो ति व न्। अवे पत्रः। विष्णु वे च्छ नृ
सि। आतो मनि न्च नि च नि वश्च। अन्प न्या वि द् अन्ते। विष्णु। स्यः क च। सुप्य जा तो लि नि छा च्छ र्हे। क र्त्तु र्पु व माने।
। वृतां व हु ल म नी हो। मनः। आत्म ने पदे वि श्या न्ते। क रणे पुजः। कर्म ल्लि ह नः। ब्रह्मभ्रं ल्य च त्रे शु क्रि ३। बहु ते छ २ षि।

प्र०
८

सुकर्मफलपमनुशुल्यपुनः। सोमेतुनः। श्रुतौ चैः। कर्मण्यन्वाख्यायाम्। कर्मणि निर्विक्रियः। दृष्टं कृतिप्र। राजनि पुधिरु
नः। सहेच। सपुष्पां जनेदः। पंचम्या प्रजाता। उपसर्गे च स रणायाम्। अनौकर्मणि। अन्यसुपिदप्रपते। निष्ठा। सुपजा दुनिप
जोपितेरतन। धनृसिलि। लिटः। कानज्या। कसुम्भ। भाषाया सदवसम्भुवः। उपेयिवान नाश्वान नृचानश्च। लुङ्। अन
द्यतेनेलकु। अनिज्ञावेचनेलृ। नयदि। विभाषा साकादे। यशदे लिट्। हप्रश्च तोलिट्। प्रश्ने चासन काले। ऐङ्। अ
यशेदे च निशेष्टप्रतिवचने। नन्वो विज्ञाया। पुदिलुङ्। स्म। वर्तमाने लट्। लट्। प्रातृप्रातृचा वप्रथमा सप्तमाना ल्यकार
ए। संवाधने च। लृट्। एहेत्योः क्रियायाः। तोस ते। शृङ्। यज्ञोः प्रातृनन्। ता च्छे। लवपो वचनशक्तिषु चानश्च। इङ्। धापोः
प्रातृरुदित्। द्विषेति। सुतो यज्ञसंयोगे। अर्हः। प्रथमा याम्। आर्कैः सचिह्न लट्। अर्जितत्वाधुकारिषु। तन्। अलं कृत्तिरा
कृत्प्र। जनात्पचोत्पत्तौ न्मदकृत्पपत्रपवतु वेधुसह च २ इम्मुच। ऐश्चर्ये। भुवश्च। ग्लानि स्थश्चम्भुः। नलि
गधिधधिविक्लिपः कृः। शमित्यष्टम्याधिनुण्। संप्रचानु रूपाद्रो माद्रो सपदि सप्तमजपरिदेवि संत्यरपरिचिप
परिदरपरिवदपरिदहपरिभुरुपुषद्विषदुहदुहपुजा कीटु विविचत्यजरजभजातिचरापचरापुषायाह नश्च
वोकाञ्चलसकयश्चम्भुः। अपचलम्भुः। प्रेलवसप्तमप्यवदवसः। निरुहि सल्लिप्रयादविना शयारिचिदपरिदपरि
वादि व्याभाषा सपोनुन्। दृष्टिकु शोशोपसर्गे। चलैन शष्टापीदकर्मकायुच। अनुमते तश्च हलादे। जुचद्र्म्भुदं
दृम्भुसम्भुधिल्ललम्भुचलपयतपदः। कुधमण्डा र्भ्यश्च। नयः। सृष्टदीवदीनश्च। लपपदेपते स्माभ् ववहन
कमममम्भुभ्य उकन्तु। नत्सति च्चकुदलुण वेडः। वाकन्। प्रजादिनिः। जिह्वि विष्मि एव ज्ञाप्य पाभ्यमपदिभ
प्रत्त्यम्भु। स्प्रहिम्प्र हिपति दयिनि ज्ञातवाश्च। दधेदिश्रदसदरुः। सयस्पदः नृरम्भु। भञ्जेभा